

La Alba Iulia vor fi puse în valoare vestigiile uneia din cele mai vechi basilici bizantine descoperite la nordul Dunării



Consiliul județean Alba a aprobat, la începutul săptămânii, proiectul de punere în valoare a vestigiilor celei mai vechi basilici bizantine descoperite până în prezent în Transilvania. Aceasta este și una dintre cele mai vechi basilici bizantine cunoscute la nordul de Dunăre.

Vestigiile vor fi scoase la lumină, iar conturul lor marcat cu piatră. Lucrările aprobate includ și o ierbare și aranjare a platformei pe care se află, precum și panouri de semnalizare și explicare. De asemenea, se dorește realizarea unei instalații care să prezinte imaginea tridimensională reconstituită a basilicii.

Proiectul va fi realizat de Consiliul Județean Alba în parteneriat cu Arhiepiscopia Romano-Catolică de Alba Iulia, pe al cărei teren a fost descoperită basilica de secol X (anul 950), declarată în 2019 monument istoric de clasă A.

„Consiliul Județean Alba sprijină valorificarea patrimoniului local prin care putem cunoaște mai bine istoria Transilvaniei și a vieții bisericești din această zonă a României”, a precizat pentru Basilica.ro Dan Popescu, administratorul public al Județului Alba.

Arhiepiscopia Ortodoxă a Alba Iuliei salută demersul

Image not found or type unknown



„Arhiepiscopia Alba Iuliei salută cu mult entuziasm realizarea unui astfel de proiect prin care este pus în valoare situl arheologic din proximitatea Catedralei Ortodoxe a Reîntregirii și a Încoronării și a Catedralei Romano-Catolice”, a transmis pentru Basilica.ro Părintele Oliviu Botoi, Consilier Cultural și purtător de cuvânt al Arhiepiscopiei Ortodoxe a Alba Iuliei.

„Aceste vestigii ale uneia dintre cele mai importante biserici de pe teritoriul Transilvaniei reprezintă o mărturie a unei forme de creștinism organizat pe aceste plaiuri românești și atestă o legătură stabilă între spațiul transilvan și Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol.”

„Existența acestei biserici în capitala istorică a Transilvaniei este strâns legată de evenimentele istorice bisericești ale secolului al X-lea. Din scrierile unor istorici și cronicari bizantini, Georgios Kedrenos și Ioannis Skylitzis, aflăm date prețioase

despre călătoria, în anul 953, la Constantinopol a ducelui Ghilas, un lider politic al vremii, și legăturile sale cu împăratul Constantin VII Porfirogenetul”, a adăugat consilierul cultural al eparhiei.

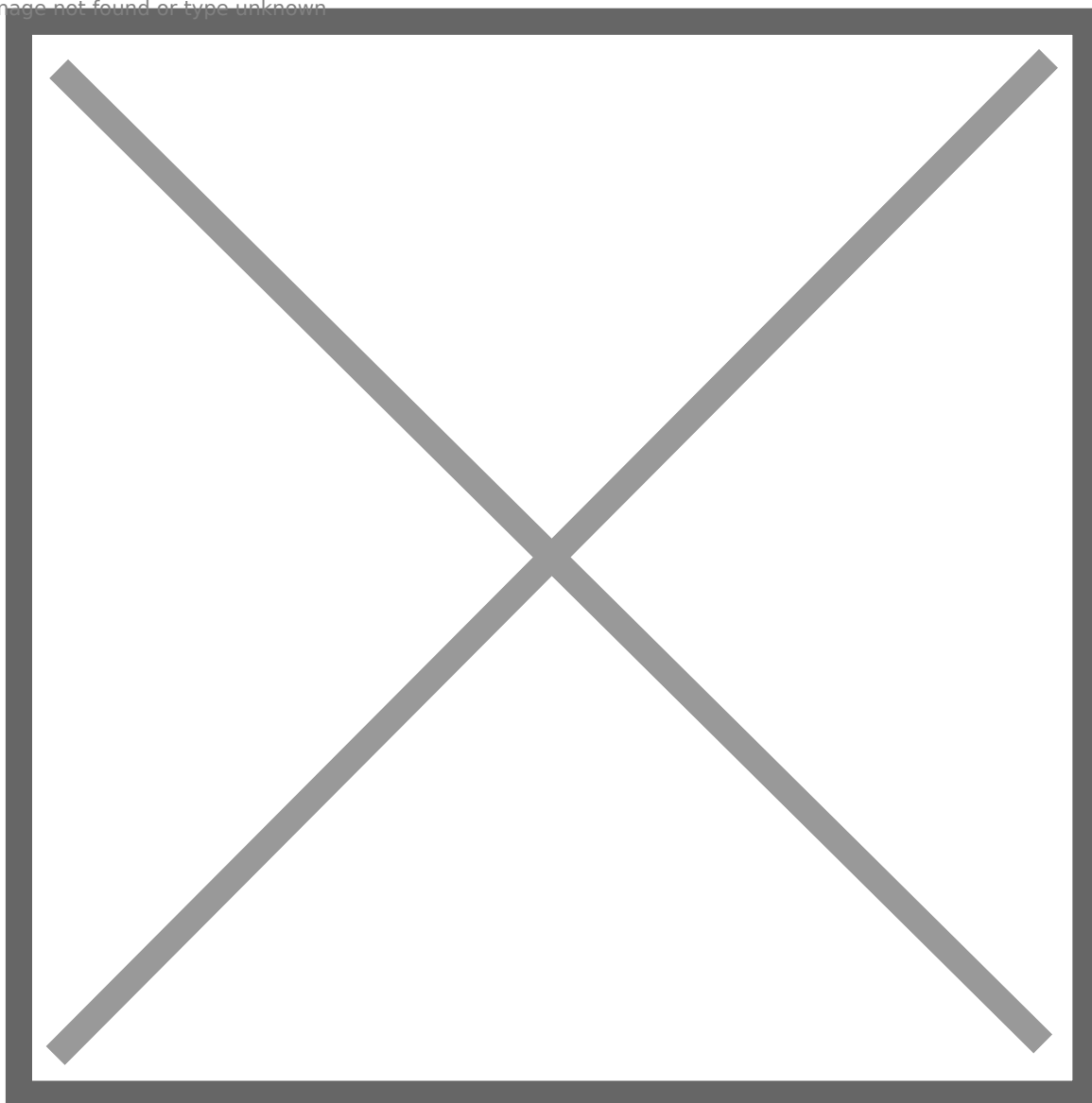
„De asemenea, din aceleași relatări aflăm despre hirotonia într-un episcop a călugărului Hierotheos (Ierotei) de către Patriarhul Teofilact al III-lea al Constantinopolului, pentru credincioșii din ținutul Ardealului.”

Episcopul Ierotei, primul ierarh al ortodocșilor din aceste ținuturi, a fost canonizat în anul 2000 de Patriarhia Ecumenică.

Cum au ieșit la iveală vestigiile

Vestigiile bazei de la Alba Iulia au fost descoperite accidental în 2011, când se lucra la înlocuirea conductei de apă potabilă care trecea pe la aproximativ 24 de metri distanță de latura vestică a Catedralei Romano-Catolice din Alba Iulia.

Image not found or type unknown



Cercetătorii au găsit atunci și câteva sute de morminte, peste 100 de monede, cea mai veche datând de la sfârșitul secolului al XI-lea, obiecte ceramice, cercei, piese din bronz și argint.

„Concluzia specialiștilor e că e vorba de cea mai veche biserică de influență bizantină de la nordul Dunării, și una dintre foarte puținele biserici datate din context în sec. X de pe teritoriul fostului Imperiu Bizantin”, a scris, într-un studiu, dr. Daniela Marcu Istrate, arheologul care a cercetat vestigiile.

„Descoperirea ne dă certitudinea că Biserica Bizantină era prezentă în secolele X-XI pe teritoriul Transilvaniei, încercând să mențină în sfera ei de influență o regiune vizată de cuceritorii maghiari.”

I.A. Pop despre eparhia din Transilvania subordonată Bizanțului



Într-un interviu din 2019, acad. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române, amintea că descoperirea arheologică a confirmat o ipoteză lansată de marele istoric Ioan Lupaș (1880-1967) și reluată într-o carte pe academicianul a semnat-o împreună cu Pr. Jan Nicolae și Ovidiu Panaite, „Sfântul Ierotei, Episcop de Alba Iulia” (2010).

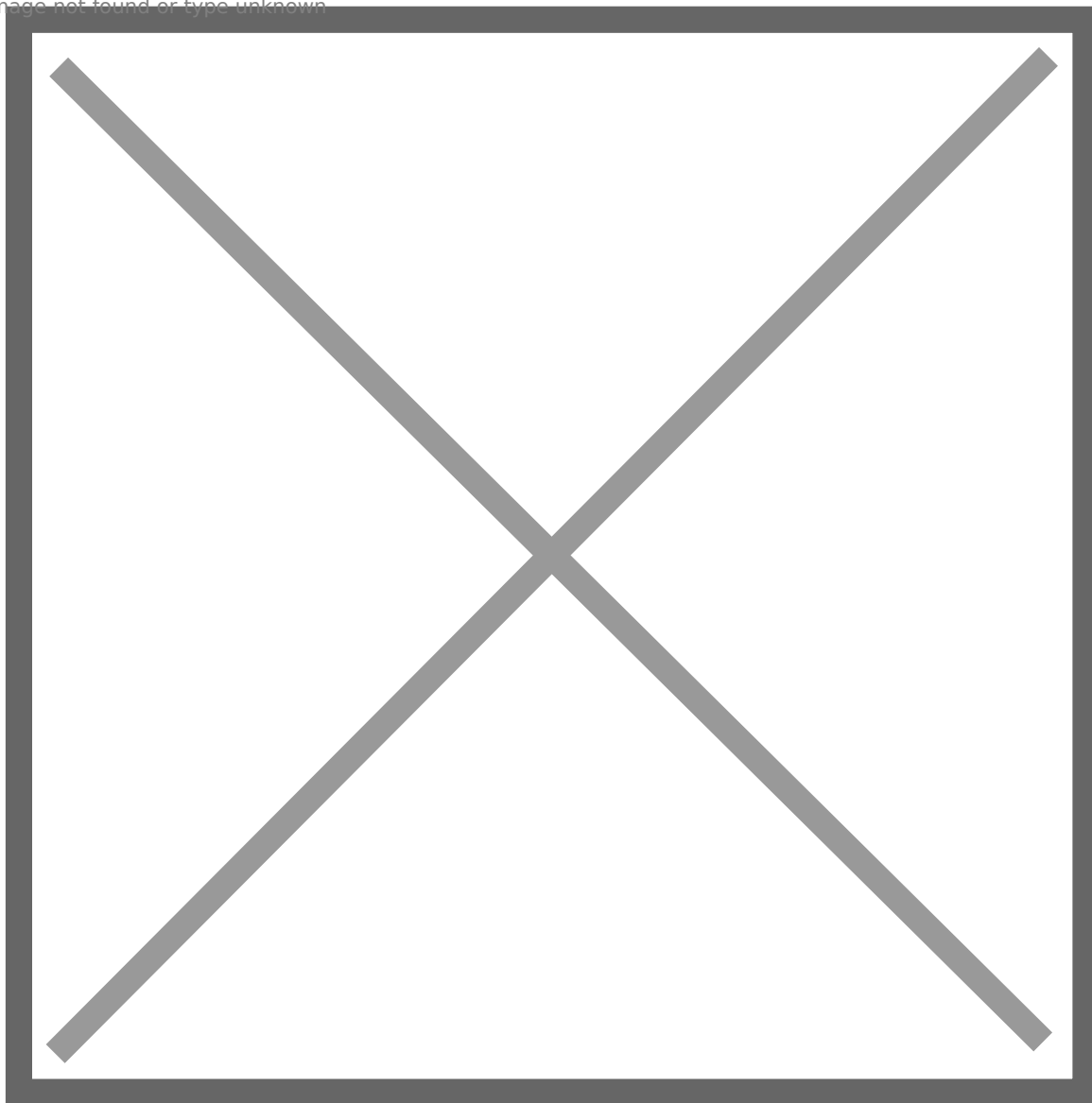
„Practic, descoperirile Danielei Marcu Istrate din aprilie 2011 au confirmat cele afirmate de către noi. Iar analizele radio-carbon au întărit datările istorice, arheologice și numismatice”, a spus acad. Ioan Aurel Pop.

„Despre ce este vorba? Pe la jumătatea secolului al X-lea, Patriarhia de la Constantinopol trimitea în Tourkia (adică în teritoriile dominate politic de unguri) un episcop numit Hierotheos (Ieroteu), la cererea ducelui Gylas (Gyula, Iula).”

„Cum exista atunci un conducător cu acest nume la Alba Iulia, s-a presupus – pe bună dreptate – că centrul politic în care a păstorit acest episcop grec a fost Bălgradul (care avea să fie numit ulterior Alba lui Iula, adică Alba Iulia)”, a mai precizat academicianul.

Bazilici bizantine la nordul Dunării

Image not found or type unknown



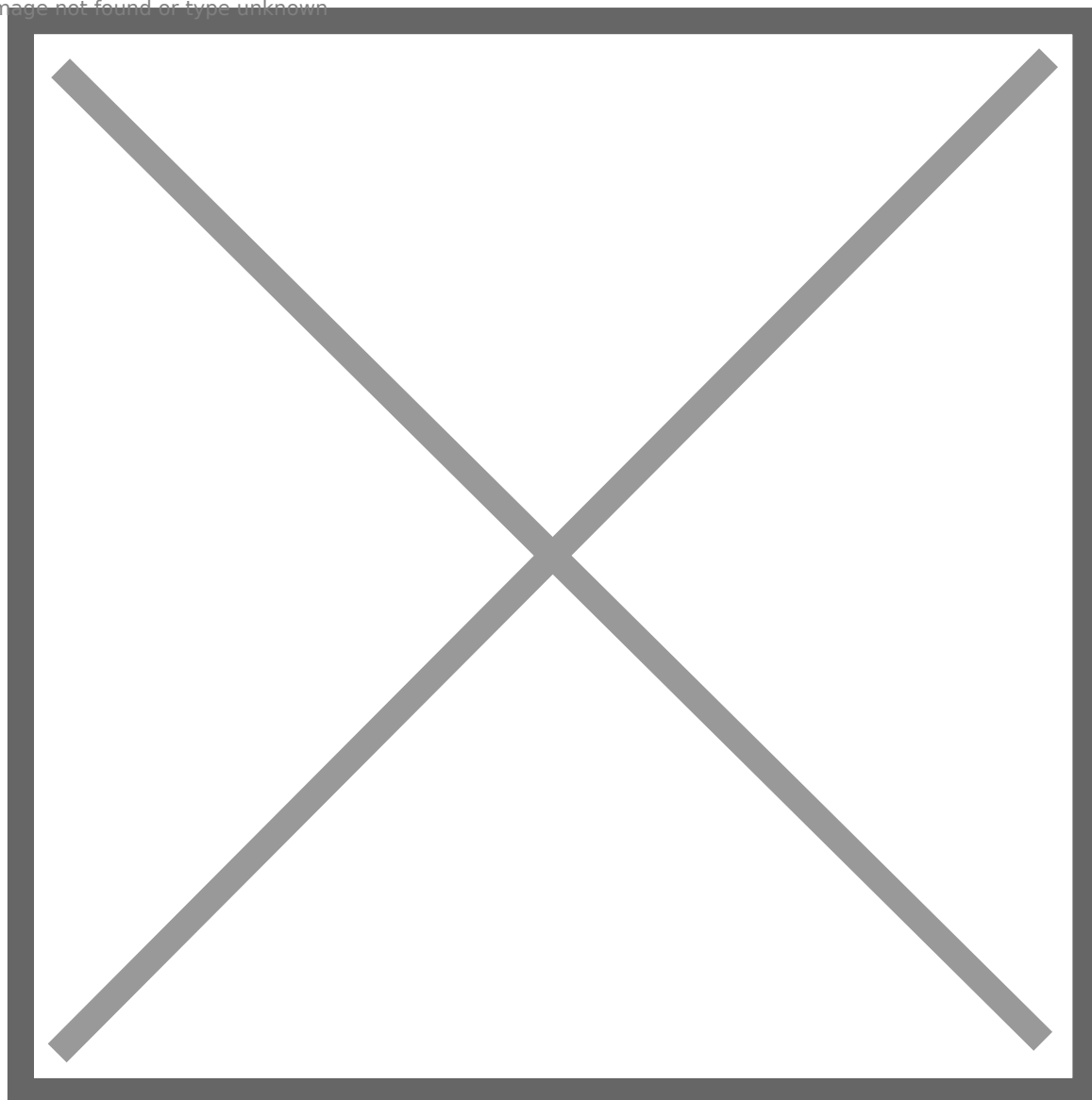
„Lăcașuri de cult (construcții de lemn și de piatră și zid) erau, totuși, la nord de Dunăre cel puțin din secolul al IV-lea. Cercetările noastre în acest sens sunt doar la începuturi. De exemplu, se presupune că sub fundațiile medievale ale bisericii din Densuș ar fi structuri din antichitatea târzie care ar atesta un locaș creștin timpuriu”, a relatat acad. Ioan-Aurel Pop în interviu citat.

„În plus, dacă îmi amintesc bine, Daniela Marcu Istrate bănuia că arhitecții și ctitorii Densușului medieval (un centru cnezial românesc important) au copiat biserica de la Alba Iulia. Confirmarea acestei ipoteze ar fi fundamentală pentru înțelegerea începuturilor noastre.”

„Biserici cu planimetrie similară celei (celor) de la Alba Iulia au fost găsite în Bulgaria (la Pliska, de pildă), Bulgaria fiind la acea vreme principalul emul al Bizanțului. Subiectul ar merita dezvoltat. Deocamdată, putem afirma că

descoperirile de la Alba Iulia din secolul al X-lea schimbă percepția noastră asupra acelor vremuri”, a mai spus acad. Ioan-Aurel Pop.

Image not found or type unknown



În secolele XI-XIII, în Regatul Ungar existau aproximativ 780 de mănăstiri, dintre care trei sferturi erau de rit bizantin, iar celelalte de rit latin, scria, în 2010, în Ziarul Lumina, Pr. Jan Nicolae, co-autor al cărții „Sfântul Ierotei, Episcop de Alba Iulia”. Aceasta conduce la concluzia că majoritatea credincioșilor erau de rit bizantin, aparținând de Patriarhia Ecumenică.

Foto credit pentru imaginea de deschidere a articolului: Facebook / Descoperă Alba Iulia (arhivă – captură ecran)

basilica.ro